

De problemen van de Diensten voor Sociale Reïntegratie. Een reactie op een editoriaal

“De uitdaging om via de gewesten ook op het vlak van het forensisch welzijnswerk een eigen en nieuwe koers te varen zal, zo hopen wij, de betrokken diensten krachtig stimuleren om zich hierover grondig te bezinnen”.

Naar aanleiding van deze bedenking, geformuleerd door T. Peters in het editoriaal van Panopticon nr. 3 (“Het forensisch welzijnswerk op weg naar een beleidsontdubbeling of gevat in een beleidsvacuüm” ?), graag enige commentaar.

Reeds door het K.B. van 9 juli 1979 werd het duidelijk dat de post-penitentiaire hulpverlening zou worden overgedragen aan het Staatssecretariaat voor de Vlaamse Gemeenschap. Dit is voor de private reclasserings-organismen het sein geweest om reeds op 10 maart 1980 (op initiatief van de Dienst voor Sociale Reïntegratie te Brugge) gezamenlijk overleg te plegen. Hierin werd immers een unieke gelegenheid gezien om inderdaad het werkterrein opnieuw te verkennen en af te bakenen. Op de werkvergadering van 9 april 1980 werd vooreerst besloten tot een uniforme benaming; de beschermingscomités worden voortaan Diensten voor Sociale Reïntegratie, waarmee de doelstelling reeds gedeeltelijk wordt aangegeven. Voorts werd – met het oog op een betere coördinatie en representativiteit – een federatie opgericht van de Diensten voor Sociale Reïntegratie en Werken voor Wederaanpassing van de Vlaamse Gemeenschap.

Op 5 mei 1980 kwam een gemeenschappelijke beleidsnota tot stand en werd een beperkte delegatie aangeduid met het oog op een informatiegesprek met het Staatssecretariaat. Deze delegatie werd op 15 september 1980 en 7 januari 1981 op het Staatssecretariaat ontvangen. Dit liet de vertegenwoordigers van de private reclasseringssector toe de fundamentele beleidsopties en problemen kenbaar te maken.

Pro memorie lijkt het hier op zijn plaats om te motiveren waarom we van oordeel zijn dat de particuliere bijdrage tot de reclassering van primordiaal belang is :

1. Nog voor er sprake was van de oprichting van officiële diensten, waren de meeste beschermingscomités reeds tientallen jaren actief op het gebied van hulpverlening aan gedetineerden, ex-gedetineerden en hun familiaal milieu. Er is dus een zekere traditie.
2. Daaruit is een eigen infrastructuur ontstaan met een vrij lange ervaringsperiode op dit specifieke werkterrein.

3. Bovenal echter is er de democratische inbreng. De participatie van vrijwilligers op dit plan is uniek, omdat de medeburger daardoor een stuk controle verwerft op het functioneren van de doorgaans sterk hermetische wereld van de strafinrichting.

Alhoewel de private reclassering méér armslag heeft om nieuwe initiatieven te ontplooiën, en een relatief autonoom beleid kan voeren in vergelijking met de officiële diensten, staat zij toch voor belangrijke problemen. Peters heeft het over “een weloverwogen uitbouw en afgewogen besteding van de schaars toegewezen middelen binnen de gewesten”. De huidige problemen situeren zich vanzelfsprekend op dit vlak. Vele Diensten voor Sociale Reïntegratie beperken zich niet tot het waarnemen van officiële post-penitentiaire begeleidingen, maar willen ook volledig ten dienste staan van vrije consultants. Deze overtreffen dikwijls in hoge mate het aantal officieel toevertrouwde opdrachten. Het zijn echter enkel deze officiële begeleidingen die als basis dienen voor de betoelaging. Tegenover een jaarlijks aangroeiende case-load staat een toenemend gebrek aan middelen. De blokkering van de uitbouw van een dienst – die nochtans overduidelijk aan reële behoeften beantwoordt – is omzeggens totaal.

Om aan het nijpend personeelsgebrek het hoofd te bieden worden diverse alternatieven uitgetest : B.T.K., burgerdienst gewetensbezwaarden, vrijwilligers... Door de enthousiaste inzet van deze tijdelijke équipes krijgt het werk weliswaar een nieuwe stimulans, maar al bij al blijft het een zorgwekkende pat-situatie. Toch zal dit ons niet weerhouden om inderdaad nieuwe initiatieven op te zetten. De idee van vroeghulp wordt momenteel te Brugge voorzichtig uitgetest, terwijl op initiatief van een partner van een gedetineerde een “zelfhulpgroep” werd opgericht.

Het ontbreekt dus niet aan frisse ideeën en pogingen om het vrij traditionele werken met justitiecliënteel een ruimere dimensie te geven. Waar het dan wèl aan ontbreekt zal hopelijk voldoende aan het licht gekomen zijn.

Pierre Martin Neirinckx

Directeur van de Dienst voor Sociale Reïntegratie v/h ger. arr. Brugge